

Отже, слово «любов» має праслов'янські корені, які дають початок й словам, які відносяться до романської, германської груп. Крім того, воно близьке до співзвучних слів, що мають давньосемітські корені.

### **Список використаних джерел:**

1. Семенов А.В. Этимологический словарь русского языка / А.В. Семенов. – М. : Издательство «ЮНВЕС», 2003. – 702 с
2. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4-х т.: Пер. с нем. = Russisches etymologisches Wörterbuch / М. Фасмер / Перевод и дополнения О.Н. Трубачёва. – 4-е изд., стереотип. – М. : Астрель – АСТ, 2004. – Т. 2. – 671 с.
3. Шанский Н.М. Школьный этимологический словарь русского языка. Происхождение слов / Н.М. Шанский, Т.А. Боброва. – 7-е изд., стереотип. – М. : Дрофа, 2004. – 398 с.

**Хмара В.В.**

*аспірант,*

*Науковий керівник: Левицький А.Е.*

*доктор філологічних наук, професор,*

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

## **ЗІСТАВНІ АСПЕКТИ СЕМАНТИКИ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКИХ ТА ЗАХІДНОГЕРМАНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ КОМПОНЕНТОМ *КОЛІНО***

Контрастивні дослідження є зараз на часі [2]. Результати, цих досліджень використовують для вивчення загальних закономірностей функціонування неспоріднених мов, структурних зрушень в них, ізоморфних та аломорфних явищ, тобто виокремлення спільних та відмінних рис у різноструктурних мовах. Такі дослідження допомагають виявити взаємозв'язок мови і культури, який відображається через ФО певного етносу [1, с. 125].

У межах етнолінгвістичних і лінгвокультурологічних напрямків розкриваються засоби і способи репрезентації культури і в фразеологічних знаках природної мови, форми вираження ними культурно-значущої інформації [3, с. 47].

Культурний простір, складається з певних кодів культури, які є «сітками», що «накидаються» на навколишній світ, членують, категоризують, структурують і оцінюють його. Культурні коди співвідносяться з найдавнішими архетипними уявленнями людини, тому вони універсальні за своєю природою. Найдавнішим кодом культури є соматичний код, бо пізнання навколишнього світу людина почала саме з самої себе [5, с. 53].

Одним із способів репрезентації соматичного коду культури в мовній свідомості є фразеологізми з соматичним компонентом. Їх популярності сприяє актуальність змісту, яскрава образність, народність, зрозумілість граматичного оформлення та стилістична різноманітність [4, с. 61].

Метою нашого дослідження є зіставний аналіз ФО, що входять до соціального конструкту ЛЮДИНА в українській, російській, англійських та німецькій мовах. Конструкт ЛЮДИНА належить до універсальних і існує в багатьох мовах. Важливість досліджуваного феномену полягає в тому, що тіло людини використовується для створення різних стилістичних переносів на позначення її з точки зору діяльності. Ми проводимо аналіз фразеологічних одиниць з соматичним компонентом, як таких, що репрезентують фразеологічний аспект соціального конструкту ЛЮДИНА.

Аналіз ФО в українській, російській англійських та німецькій мовах мають антропоцентричне спрямування, тобто описують людину за професійною діяльністю, почуттями, психологічними та соціальними станами, стосунками, характером та зовнішністю, тобто дозволяють категоризувати реальність. Так, використання ФО з компонентом *knee/Knie/коліно/колєно* є символікою приниження, підпорядкування, рабства в чотирьох мовах: *to bring smth to its knees; on one's knee;s to bring somebody to his knees; bend the knee to smb. auf den Knien leben; vor j-m auf den Knien liegen; in die Knie gehen; поставить на колєни; стать/становиться/встать/опуститься на колєни; на колєнах; гнути/згинати колєна; плазувати/лазити на колєнах; падати/впасти на колєна.*

ФО також описують психологічний стан страху: *feel one's knees give way beneath one; feel one's knees give way; knock one's knees together j-d wird schwach in den Knien; weichen die Knie, тремтять колєна, дрожат колєна.*

Таким чином, ФО з компонентом *knee/Knie/коліно/колєно* мають такі ізоморфні значення: приниження, підпорядкування, рабство, страх.

ФО із зазначеним компонентом *knee/коліно/колєно* в англійській, українській і російськомовній лінгвокультурних спільнотах пов'язана з покаранням: *put somebody over your knee*; *поставити кого-небудь на коліна*; *ставить/поставить кого-л. на колени*.

Лексема *коліно/колєно* в українському та російському мовних суспільствах використовуються на позначення людини, яка нічого не боїться: *(і) море по коліна*; *море по колєно/по колєна*, танця: *викидати /викинути колінця/колінце/коліно/коліна*; *выдѣлывать/откалывать колєно/колєна*.

Спільне значення лексем *knee/коліно* в українському і англійському лінгвосоціумах – невисока людина: *(старій) жабі/горобцеві/горобцю по коліна*; *knee-high to a jackrabbit*; *knee-high to a grasshopper*. В російській і німецькій мовах ФО з соматизмами *Knie/колєно* асоціюються з необдуманим, спонтанним, зробленим наспіх вчинком: *Выкинуть/выкидывать/делать колєно/колєна*; *übers Knie brechen*.

Аломорфні значення ФО з компонентом *knee* використовуються для позначення вищого сорту: *be the bee's knees*; навчання з самого дитинства: *at your mother's knee*.

Лише для німецької лінгвокультури характерне вживання ФО з компонентом *Knie* для позначення втоми, від якої людина не може триматися на ногах: *j-d bricht in die Knie*.

В українській лінгвокультурі ФО з компонентом *коліно* передає віддалені родинні зв'язки: *в десятому коліні*. Людину, яку проклинають клянуть: *до сьомого десятого/третього коліна*. Річ, яку обов'язково треба дістати де завгодно і будь-яким способом: *хоч із коліна вилупи*. Лексема *коліно* в україномовному суспільстві вживається на позначення соціального стану людини, а саме, знатного роду: *великого/високого коліна*.

Аналіз лінгвокультурних особливостей ФО з соматичним компонентом на базі англійської, німецької, російської та української мов показав, що ФО виявляють ізоморфні та різні аломорфні риси. Подальші перспективи дослідження пов'язані з аналізом ФО з соматичним компонентом на матеріалі інших західногерманських і східнослов'янських мов.

### **Список використаних джерел:**

1. Гак В. Г. О контрастивной лингвистике // новое в зарубежной лингвистике. Вып. XXV. Контрастивная лингвистика: Переводы/Сост. В.П. Нерознака; Общ. ред. и вступ. ст. В.Г. Гака. – М.: Прогресс, 1989. – 440 с.; Багмет А. Збірка українських прислів'їв та приказок. – К.: Техніка, 2002. – 211 с.
2. Городецкая И. Е. Фразеологизмы-соматизмы в русском и французском языках: Автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 – сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание.- Пятигорск, 2007. – 18 с.; Бинович Л.Э. и Гришин Н.Н. Немецко-русский фразеологический словарь. М.: Русский язык, 1975.
3. Кісь Р. Я. Глобальне – національне – локальне (соціальна антропологія культурного простору). – /Ін-т народознавства НАН України/. – Львів: Літопис, 2005. – 300 с.; Фёдоров А. И. Фразеологический словарь русского литературного языка. – Москва: АСТ, 2008. – 880с.
4. Ковшова М. Л. Анализ фразеологизмов и коды культуры // Известия РАН. Серия литературы и языка. – 2008. – Т. 67, № 2. – С. 60–65; Apperson G.L. The Words worth Dictionary of Proverbs. –Wordsworth Reference, 1993. – 721 p.
5. Маслова В.А. Введение в лингвокультурологию. – М., 1997. – 207 с.